

Rates al jardí - Valentí Puig

Amb aquesta són set les vegades que he escrit sobre un llibre de Valentí Puig (Palma de Mallorca, 1949), i totes en sentit positiu. Curiosament, no compartim ni una generació, ni un espai mític, ni tan sols una ideologia. I, malgrat això, tots els seus llibres contenen passatges que arriben a alguna zona vulnerable d'aquest lector, ja que hi deixen empremta.

En aquest dietari de 1985 titulat *Rates al jardí* destaquen les evocacions del temps de la infantesa i les descripcions, més aviat cruels, de patums coetànies com Joan Fuster o Salvador Espriu. Entremig, temperades per una prosa fluida i precisa, s'hi contraposen les reflexions polítiques peculiars (Reagan va ser “un gran president”), les exploracions morals i les visites periòdiques als bordells. A hores d'ara ja no ens sorpren que amb unes peces tan disperses, aquest autor sàpiga confeccionar una obra que, per utilitzar un adjectiu que no sol faltar als seus llibres, resulta perfectament inconsútil.

El gènere del dietari permet la pinzellada sense continuïtat, és a dir, el retrat de l'individu que no mereix més d'un paràgraf: l'antic company d'escola amb qui topem en un bar nocturn, el gestor que cultiva l'analfabetisme funcional, “el lector menjamiques”, “l'intel·lectual ploramiques” i sobretot el personatge que surt més malparat en l'obra de Valentí Puig: l'escriptor que, com que no escriu, es permet desqualificar generacions senceres de creadors en nom d'una obra tan selecta que no arribarà a existir mai.

El mèrit principal de Puig és que, en unes dècades on la majoria dels intel·lectuals s'han desplaçat cap a la dreta, ell s'ha mantingut immòbil a la cruïlla entre el liberalisme i la tradició. Sobretot en termes estètics, ha vist com molts discrepans abandonaven les posicions i s'hi acostaven. En tot cas, a hores d'ara ja podem reconèixer que no havíem d'haver abandonat Velázquez a la seva sort, i que Marguerite Duras ha fet més mal que una pedregada.

No és cap bestiesa publicar un dietari vint-i-cinc anys després d'escriure'l. Ara comprem més bé la lluita entre la vocació d'ordre i la temptació de caos. Tot i les diferències, resulta que la manera d'entendre la literatura de Valentí Puig és la justa: “L'escriptor –si vol– per ofici està dotat per donar testimoni de l'època o contra l'època. Sobretot, pot ajudar a observar l'època, i més en nom de la curiositat que d'una causa”.